

STORTINGET

Dommerforeningen

lab@juristforbundet.no

Vår ref.:

Deres ref.:
2023/2954

Dato:
28.11.2023

Henvendelse vedrørende oppfølgingen av Høyesteretts dom i Fosen-saken

Det vises til brev fra Dommerforeningen datert 23. november 2023.

En av Stortingets oppgaver er å føre kontroll med regjeringen og forvaltningen. Kontrollen kan blant annet omfatte regjeringens og forvaltningens etterlevelse av menneskerettighetene, som følger av Grunnloven, lovgivningen og Norges folkerettslige forpliktelser. I likhet med de øvrige statsmaktene, har også Stortinget plikt til å respektere og sikre menneskerettighetene.

Kontrollfunksjonen og Stortingets overholdelse av menneskerettighetene ivaretas av Stortinget som organ, gjennom den parlamentariske saksbehandlingen som er foreskrevet i Grunnloven og Stortingets forretningsorden. På vegne av presidentskapet leder stortingspresidenten arbeidet i Stortinget, og påser at Stortingets saksbehandling skjer i samsvar med Grunnloven og andre regler.

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
NO-0026 OSLO

Tlf. 23 31 30 50
NO 971 524 960

www.stortinget.no

Det har i Stortinget vært betydelig oppmerksomhet knyttet til Fosen-saken og temaene som tas opp i henvendelsen. Som det er vist til i brevet, har statsråd Terje Aasland redegjort for saken i Stortinget, med påfølgende debatt. Saken var også tema i muntlig spørretime 11. oktober 2023, der statsråden orienterte om regjeringens arbeid med å finne en løsning på saken. I tillegg har Stortinget behandlet årsmelding fra Norges institusjon for menneskerettigheter, som inneholdt anbefalinger om oppfølgingen av dommen i Fosen-saken, jf. Innst. 457 S (2022-2023). Energi- og miljøkomiteen behandler også nå representantforslag i Dokument 8:8 S (2023-2024) om stansing av vindkraftutbygging i reinbeiteområder til menneskerettighetsbruddet på Fosen er reparert, med frist for å avgi innstilling til Stortinget 19. desember 2023.

Med vennlig hilsen

Masud Gharakhani
Stortingets president

STATSMINISTEREN

Oslo, 29. november 2023

Den norske Dommerforening
lab@juristforbundet.no

Svar på brev fra Den norske Dommerforening om Høyesteretts dom i Fosen-saken

Det vises til brev fra Den norske Dommerforening av 23. november 2023.

Domstolene i Norge har høy tillit i befolkningen, som det er viktig å verne om og arbeide for å bevare. Jeg kan forsikre om at min regjering gjør det vi kan for å finne en løsning i denne svært komplekse saken.

Høyesterett har lagt til grunn at konsesjonsvedtakene fra 2013 til vindkraftutbygging på Fosen strider mot artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP). Selv om staten ikke var part i saken, har staten en plikt til å rette opp i dette menneskerettsbruddet. Høyesterett har lagt til grunn at vedtakene er ugyldige, men avgjør ikke hva som skal til for å bringe situasjonen i tråd med SP artikkel 27. Som ellers i forvaltningsretten må utgangspunktet være at et ugyldig begunstigende vedtak, som en tillatelse, blir stående til det blir opphevet av forvaltningen. Samtidig er jeg enig i at vi må finne en løsning så raskt som mulig og jeg forstår at mange, også dommerforeningen, er utålmodige. Det er regjeringen også. Det viktigste er likevel at vi sammen med de berørte reindriftsutøverne på Fosen finner gode og varige løsninger.

Oppfølgingen av dommen ble igangsatt kort tid etter Høyesteretts dom. Olje- og energidepartementet var tidlig i kontakt med partene, herunder vindkraftselskapene og reindriften. Daværende statsråd Marte Mjøs Persen dro på befaring i vindkraftverkene og møtte reindriftsutøverne og Sametinget på Fosen i november 2021. I desember varslet Olje- og energidepartementet at det ville igangsette en forvaltningsrettslig omgjøringsprosess av vedtakene.

Formålet med omgjøringsprosessen er å få kartlagt hva som skal til for å sikre reindriften rettigheter og hvilke alternativer man har i så måte. Høyesteretts dom avklarer ikke dette. Det foreligger mye dokumentasjon i saken, innhentet og utarbeidet gjennom de foregående

prosessene, som vil inngå i det samlede kunnskapsgrunnlaget. Utredningsplikten i forvaltningsloven § 17 innebærer at Olje- og energidepartementet har et selvstendig ansvar for å innhente ytterligere informasjon og dokumentasjon som er nødvendig for å fatte nye vedtak. Det er gjennomført konsultasjoner med reindriftssamene og Sametinget om innholdet i et utredningsprogram. Konsultasjonene ble avsluttet like før sommeren 2023 uten at man kom til enighet. For å forsøke å få på plass en løsning raskere enn det som er mulig med den varslede forvaltningsprosessen, tok olje- og energiminister Aasland i april 2023 initiativ til en meklingsprosess mellom reindriften og vindkraftselskapene. Meklingen er ledet av riksmekler Mats Ruland, sammen med tingrettsdommer Hanne Sofie Bjelland og reindriftsutøver Tom Lifjell.

Meklingen gir partene et større handlingsrom til å kontrollere utfallet av saken og finne løsninger som sikrer reindriften bærekraft over tid. Det er i utgangspunktet reindriftsutøverne og vindkraftselskapene som er parter i meklingen. Staten har imidlertid vært tydelig på at staten også er villig til å bidra dersom det er tiltak på statens hånd som kan medføre at partene kan bli enige om en endelig avtale som sikrer at rettighetene etter SP artikkel 27 er ivarettatt. Jeg vil understreke at det konkrete innholdet i meklingsene er fortrolig. Mitt inntrykk er imidlertid at alle parter ved meklingsbordet har et reelt ønske om å komme til enighet, og vi håper fortsatt at løsningen finnes her.

Når det gjelder selskapenes oppfølging av saken, herunder midlertidige tiltak på Fosen, så vises det til selskapenes offentlige redegjørelser om menneskerettigheter etter åpenhetsloven. Ansvar for å sikre reindriften rettigheter hviler uansett på staten. Behovet for nye forvaltningsvedtak vil avhenge av innholdet i en eventuell avtale mellom partene. Dersom meklingen ikke fører fram, vil vi slutføre forvaltningsprosessen og fatte nye vedtak som sørger for å ivareta reindriftsutøvernes rettigheter.

Med vennlig hilsen

Jonas Gahr Støre